Johan Wedel Nielsen fremviser et salgsklart træ med det danske økologiske mærke.

Cyklisten på Østerbro driver FISKEKONSULENTEN – en historie om økologisk og konventionel juletræsproduktion hos Johan Wedel Nielsen

Det var ikke en producent med mange dyrkede hektar bag sig, der på Temadagene 2017 holdt nok det mest roste foredrag i mange år. Og så var vi endda i planlægningsfasen noget nervøse for, hvordan foredraget ville blive modtaget. Det var naturligvis foredraget om økologisk produktion; – "Økologiske Juletræer, en nicheproduktion i vækst", men som udover økologiske træer i høj grad også handlede om at være sig sine kunder bevidst, om at turde prøve noget nyt og om en cyklist fra Østerbro, der alligevel bestemmer det hele. Foredraget kan du hente på Danske Juletræers hjemmeside under fanen "Formidling".

LARS BO PEDERSEN & RUNE VESTERAGER ASMUSSEN

Johan Wedel Nielsen har haft sin opvækst på en naturskøn landsbygård i Vellerup ved Isefjordens Inderbredning, omtrent der hvor hovedstadsregionen bliver til region Sjælland og vice versa. Det var også her inspirationen til at dyrke juletræer kom fra, for som Johan siger, så blev han flasket op med dyrkning og var som 5-årig med til at sælge træer for sin far på solsortevænget i Vellerup.

Men det er nu ikke rigtigt luftens fugle, som Johan er blevet bidt af. Snarere det modsatte element. Johan arbejder i dag professionelt som marinebiolog indenfor "seafood-sektoren" med akvakultur, herunder produktion af fisk, skaldyr og sukkertang. Interessen for alt godt fra havet bunder i en uddannelse som biolog med speciale i akvakultur og en nuværende ansættelse som konsulent i firmaet Aquamind. Her har Johan stor erfaring med udvikling og gennemførelse af bl.a. GUDP[1]-projekter - en erfaring som vi i Danske Juletræer har nydt godt af i forbindelse med fælles projektansøgninger til GUDP-programmet.

Både økologisk og konventionel produktion

Johan arbejder både med økologisk og konventionel juletræsproduktion. Den konventionelle produktion med rødgran og nordmannsgran er han nærmest vokset op med. Siden har han også fået erfaring med dyrkning af *Abies lasiocarpa* (Klippeædelgran) og *Abies magnifica* (rød ædelgran), men også *Abies koreana* (koreagran) som opstammes og sælges som små træer. På vej rundt i kulturerne viser Johan os også en mindre potteproduktion. I det hele taget er Johan lidt af en igangsætter, måske med et lille forskergen, der ivrigt banker på for at afprøve og teste noget nyt.

Johans erfaring fra den økologiske produktion beror på seks års dyrkning. *"Det kan sagtens lade sig gøre at dyrke både økologisk og konventionelt, blot man har to forskellige cvr-numre"*, fortæller han. Johan har i øjeblikket 3 ha økologiske og 2 ha konventio-

Johan Wedel brugte i sin retorik i sit foredrag på Temadagene 2017 billedet af cyklisten på Østerbro, der alligevel bestemmer det hele.

1 GUDP er en erhvervsstøtteordning under Miljø- og Fødevareministeriet, der som mål har at løse nogle af de vigtigste udfordringer for fødevareerhvervet og hele samfundet. Udfordringerne er at skabe en større bæredygtighed og løse nogle af de klima- og miljømæssige problemer, samfundet står overfor – samtidig med, at økonomien hele tiden forbedres, så fødevaresektoren fortsat kan skabe vækst og sikre arbejdspladser i Danmark.

På temadagene 2017 fortalte Johan om fordele og ulemper ved at dyrke økologisk. I samme omgang spurgte han forsamlingerne om, hvem der har solgt et luseskadet træ uden top på 1,25 m til 100 kr. til en grossist.

nelle juletræer i produktion, men planlægger til foråret at udvide med 2,5 ha konventionelle og 1 ha økologisk dyrkede træer i hovedstadsområdet, måske i Ishøj, Nivå og på Amager. *"Her skal der satses på fæld-selv-juletræer"* som Johan fornemmer, har en klart stigende efterspørgsel i København.

Økologi skal drives af økonomi

Selvom Johan er marinebiolog har han en afslappet holdning til økologiske træer. For, som han siger, *"når jeg kan få 150 kr. for et ikke særligt pænt økologisk træ og måske kun 25 kr. for et lidt pænere konventionelt træ, så stå da pokker i ikke at lave økologiske træer. Tilsvarende kan jeg på mine stadepladser i København få 250 kr. meteren for de økologiske mod 200 kr. meteren for konventionelt dyrkede træer, så incitamentet er bestemt økonomisk, men kan vi dyrke vores juletræer på en endnu mere miljøvenlig måde, så skal vi da gøre det".*

Johan forklarer også, hvorfor det for ham er blevet mere interessant at dyrke økologiske træer: *"Det bliver mere og mere problematisk at dyrke konventionelt i takt med, at antallet af plantebekæmpelsesmidler falder i fremtiden"*, og han præciserer videre, at et godt eksempel er den voksende globale fokus på brug af neonikotinoider[1], som ifølge nogle interesseorganisationer har en negativ effekt på bier. Johan er endvidere overbevist om, at hvad enten vi vil det eller ej, så får det økologiske træ en større plads i fremtiden, end det har i dag helt i lighed med den udvikling, man i dag kan se i det generelle detailsalg.

Johan præciserer også, at det er et spørgsmål om udbud og efterspørgsel, og at det er her, at cyklisten på Østerbro kommer

1 Findes i midlerne Mospilan SG og Biscaya OD 240.

Produktionsarealet med økologiske nordmannsgranjuletræer ikke langt fra Kirke Sonnerup.

Efter at have kæmpet med den overvoksede ukrudtsmåtte kommer den underliggende plastikdug frem.

ræsende ind i billedet. *"Jeg vil også til enhver tid have lettere ved at sælge et grimt økologisk træ end et grimt konventionelt træ"*, fortsætter han. I forlængelse heraf understreger Johan, at den økologiske produktion har været præget af alt for mange "hippier", og at fremtidens udvikling i den økologiske dyrkning skal drives med et økonomisk rationale.

På vores besøg hos Johan diskuterer vi efterfølgende, om det så er den besværlige og stramme danske økologiske lovgivning, der skal satses på, eller om vi skal arbejde for en modelomlægning, der favner branchen bredere og som på én gang tilgodeser miljøet og det sociale aspekt, og som giver et sundt økonomisk afkast. Foreningens initiativ til dannelse af en økologisk ERFA-gruppe, eventuelt finansieret via en netværksansøgning til GUDP, bakker Johan helt op om.

Ikke så let at dyrke økologisk

Johan har forpagtet jord af Ryegaard og Trudsholm godser til sin økologiske produktion tæt på Kirke Sonnerup. Planterne, 2/2'ere som Johan synes er bedst, er sat på 1,1 * 1,1 meter i plastikdug, som har vist sig at være rimelig effektiv til at forhindre opvækst af ukrudt, men dugen er meget dyr og efterhånden bliver den overvokset kraftigt af ukrudt, og den er samtidigt meget vanskelig og arbejdskrævende at få op. Johan fortæller, at han i fremtiden udelukkende vil benytte sig af GPS-plantning, som gør det meget lettere at komme rundt om den enkelte plante med rækkegående maskiner.

"I min kultur med nær salgsklare og salgsklare juletræer gav jeg i år 50 kg N i form af Bina-original 4-1-3, som i dag er godkendt til økologisk brug", siger Johan. I den forbindelse kan nævnes, at de nuværende økologiske regler i den grad lægger vægt på recirkulation indenfor den enkelte bedrift for på sigt at udfase brugen af konventionel organisk gødning. I en juletræsproduktion uden produktion af bælgplanter, flerårigt sædskifte og husdyrgødning fra økologisk produktion vil tilførsel af gødning blive et problem, fordi der simpelthen ikke er nok økologisk gødning på markedet. Johan kommentarer her til," *at der dog er mulighed for at supplere med ikke-økologisk gødning, hvis ens sædskifte ikke kan tilføre nok økologisk gødning. Det er nemlig stadig tilladt at tilføre 50 kg udnyttet N/ha/år fra ikke-økologisk gødning uden at dokumentere behovet. Det giver måske et problem med nålefarven, som dog ikke er større end, at jeg på mine Københavnske stadepladser kan se, at køberne er lemfældige*

Johan fremviser et pragteksemplar af en koreagran.

Misfarvning og indsamling af nåle til kemisk analyse.

Nyudviklet bræddestyr, som sparer tid ved palleskift og montering af midtersnor

- Hurtig skift af tragt og nem at montere nyt net.
- Kraftig pakkekasse med fastmonteret lygter og arbejdslys.
- God frihøjde så det er nemt at tage pallen direkte i maskinen.
- Palleskift styres fra traktor.
- Kraftig klo der klemmer med hydraulik.
- Præcis tæller som får input fra maskinen.
- Ergonomiske arbejdsstillinger.
- Nyeste maskinteknologier.

Maskinen er CE-godkendt

SB HYDRAULIK

SB Hydraulik A/S · Kolsnapvej 1
6500 Vojens · www.nbgreenpack.dk
Tlf. 7487 1701 · Mobil 2062 3800

med nålefarven, så længe velfarvede træer ikke står klods op af bleggrønne træer".

At det ikke altid er lige let at dyrke træerne økologisk understreges af vores fælles opdagelse under rundgangen i kulturerne, hvor nogle af træerne havde udviklet gule årsnåle indenfor en måned eller to med en klar ensidig orientering. Ofte var den ene side af grenenes nål gul, mens den anden side var grøn. Snakken faldt naturligvis på mangel af et af de immobile næringsstoffer; mangan eller jern, som gør træet lysfølsomt. Vi tog selvfølgelig to nåleprøver; en fra raske træer og en fra syge træer. Måske bortset fra jern var analysetallene fra de raske mørkegrønne træers nåle utroligt gode med blandt andet en kvælstofkoncentration på 1,7 %. Når analyserne blev holdt op mod hinanden, var det imidlertid tydeligt at se, at stort set alle næringsstoffer i nålene fra de syge træer havde en betydelig lavere koncentration end i de raske træer (navnlig kvælstof), som om næringsstofferne var blevet udvasket af en utæt nål. Det var især bemærkelsesværdigt, at koncentrationen af kalcium lå under halvdelen af, hvad den var i de raske nåle. Derfor var det nærliggende at tyde misfarvningen af årsnålene som et meget sent udviklet forstadie til røde nåle. Analyserne satte naturligvis Johan i gang med at undersøge hvilke produkter, der kunne anvendes til afhjælpning af mangelsymptomerne.

"Det største problem er og bliver angreb af lus", fortæller Johan, *"men det er blevet meget lettere med Spruzit Neu, som Danske Juletræer sidste år fik godkendt til Mindre anvendelse af Miljøstyrelsen.* Spruzit Neu indeholder blandt andet et naturligt pyrethroid og er godkendt til økologisk produktion. *Men vi savner mere resistensforskning, så den økologiske produktion af nordmannsgranjuletræer kan* få et løft. GUDP, som jo netop lægger vægt på både økonomi og miljøvenlig produktion kan være en måde at løfte denne

Bornmüllergran ligner nordmannsgran meget, men den udviser gode takter i forhold til høj tolerance overfor den skadelige almindelig ædelgranlus.

forskning på, fortsætter Johan. Det har jeg taget initiativ til *og forventer at have en færdig ansøgning klar til næste ansøgningsrunde."*

Bornmülleriana

"Netop i relation til ædelgranlus kan ædelgranarten bornmüllergran (Abies bornmülleriana) vise sig at være et alternativ til nordmannsgran", pointerer Johan håbefuldt. Der er nemlig flere undersøgelser, som peger på, at i hvert fald den tyrkiske proveniens Bolu Kökez, er mere tolerant overfor ædelgranlusenes skadelige saftsugning. Det er endnu ikke klargjort, om tolerancen skyldes en særlig fenolsammensætning i nålene, som gør, at træerne virker mindre attraktive for lusene, men der er flere undersøgelser, som viser, at denne ædelgranart formentlig kunne være et oplagt alternativ til nordmannsgranen (*Abies nordmanniana*) i relation til at mindske forbruget af planteværnsmidler. På produktionsarealet med nordmannsgran, pottetræer og koreagran ved sine forældre, har Johan da også et betragteligt islæt af bornmüllergran (læs mere om denne træart i artiklen side 12).

Podning

Johan er en entreprenant mand, der som nævnt må have et forskergen som en del af sit DNA. I hvert fald bliver der eksperimenteret med utallige produktionsmåder, og da forædling af flerårige planter som bekendt tager lang tid, forstår han også værdien af at være på forkant med udviklingen, efterspørgslen og dyrkningskravene. Derfor har han også indtaget et stykke af forældrenes køkkenhave til planteskole, hvor der opformeres udvalgte podekviste fra velformede nobilisjuletræer. Podekvistene er lavet på basis af nordmannsgran ved en spaltepodning i starten af april.

Johan Wedel Nielsen og Lars Bo Pedersen diskuterer mulighederne for anvendelse af bornmüllergran som alternativ til nordmannsgran i juletræsproduktionen. Nordmannsgranen til venstre i billedet er tydeligt luseskadet, mens der ikke er skader på bornmüllergranen til højre – en tendens der går igen i hele kulturen.

Johan fremviser den vellykkede podning af kviste fra udvalgte nobilisjuletræer. Håbet er, at der senere kan høstes endnu flere podekviste til videre opformering af velformede nobilisjuletræer.

JOHAN WEDEL NIELSEN

Koreagran med nåletab (et problem for arten) fremvises af sælgeren på Johans stadeplads på Dronning Louises Bro ved Sortedamsdoseringen, Nørrebro.

Det er tanken med podningen, at Johan på sigt får opformeret nogle gode nobilisjuletræer, som han kan anvende til produktion i større skala. Det er første gang, at Johan har forsøgt sig med denne type podning, men med en succesrate på næsten 100 %, er han godt tilfreds med resultatet. De næste trin i processen er udplantning og en god portion tålmodighed.

Stadepladser

"Jeg har haft stadepladser i København i henved 15 år", fortæller Johan. *"I gamle dage mødte man op på forvaltningen for at få sin stadeplads, men det er nu blevet meget lettere gennem nettet, selvom der skal indgives en konceptbeskrivelse og et driftsbudget"* fortsætter Johan. Når du først har fået en stadeplads i Københavns og Frederiksberg Kommuner, har du fortrinsret og ret til at have den i maksimalt tre år. *"Og der er rift om dem"* fortæller Johan, og oplyser, at det i øvrigt også er gratis at have en stadeplads i København frem til 2020.

Johan fortæller, at hans seks stadepladser er fordelt på både Vesterbro, Nørrebro, Østerbro, Norvest og Frederiksberg med et salg på henved 5.000 stykker pr. år. Selv står Johan ikke på stadepladserne, men sørger udelukkende for, at det praktiske og logistiske er på plads. *"De folk, der sælger træerne for mig, er typisk væk det næste år, fordi de f.eks.er i færd med en uddannelse eller et mere permanent job, så der går altid en rum tid med at lære folk op i, hvad et træ skal koste, og hvordan det afhænger af størrelse, art og dyrkningsmetode"*, fortæller Johan.

Afslutning

Det er ikke helt uden udfordringer at dyrke økologiske juletræer. Skadedyr, ukrudt, næringsstofmangel og for lange topskud er også et problem for den økologiske produktion, men de tilgængelige midler er færre end i den konventionelle produktion. Hvis man som Johan har lyst og mod på at eksperimentere og er opmærksom på udfordringerne, og hvordan de håndteres, er det bestemt muligt at have en lønsom produktion – selv i det aktuelle marked.

Det er også klart, at der i dag er en underforsyning af økologiske juletræer i forhold til efterspørgslen. Det er også derfor, at Johan Wedel Nielsen sælger sine økologiske træer til en markant højere pris end konventionelle træer af en endda

Johans stadeplads foran Frederiksberg Rådhus. Her sælges der både økologiske og konventionelle træer, Bornmüllergran og nordmannsgran. Ham, der betjente stadepladsen, fortalte, at man gjorde lidt i at holde de lysere økologiske træer lidt væk fra de konventionelle, fordi der var nogle, der troede at de var syge.

væsentlig bedre kvalitet. En række af udfordringerne er også politisk funderet, og derfor har Danske Juletræer også en løbende dialog med myndighederne om, hvordan den aktuelle og fremtidige lovgivning bør formuleres, så det bliver muligt at lave en økologisk produktion i større skala og møde den stigende efterspørgsel.

Danske Juletræer hører gerne fra medlemmer, som ønsker at starte eller allerede har en økologisk produktion og gerne vil indgå i en ERFA-gruppe om økologisk juletræsproduktion.

JOHAN WEDEL NIELSEN

Økologisk juletræ med dansk ø-mærke klar til salg på en af Johans stadepladser i København.

ORGANISK-GOEDNING.DK

- Flere prima træer
- Mindre nåletab
- Færre overkørsler

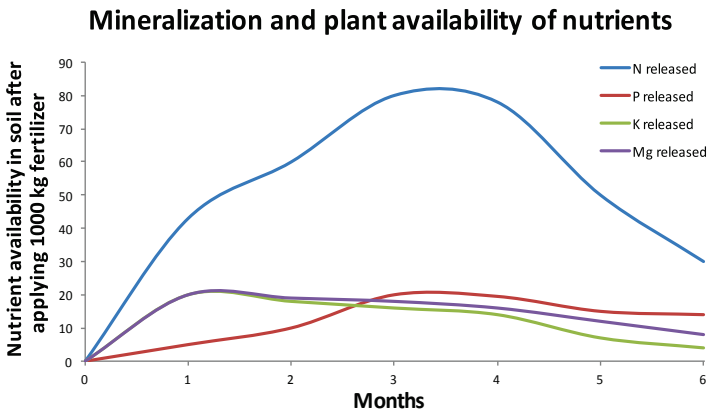

LØNDAL SKOVBRUG har sammen med gødnings firmaet Fertikal udviklet "slow release" gødninger baseret på kyllingemøg, der er tilpasset et juletræs naturlige optag af makro- og mikronærringsstoffer.

LØNDAL SKOVBRUG: Ring uforpligtende til Christian Bruun på 5117 4131